

Između činovnika i znanstvenika: profil arhivista u Bosni i Hercegovini

ANDREJ RODINIS

Arhiv Bosne i Hercegovine, Reisa Džemaludina Čauševića 6, 71000 Sarajevo
e-mail: andrej_rodinis@yahoo.com

In Between Officials and Scientists: The Profile of Archivists in Bosnia-Herzegovina

ABSTRACT

Paper consider the question of role and tasks of archivists. Through last 50 years, we will point out on specific knowledge necessary for profiling archivists in Bosnia-Herzegovina, with overview on programmms of professional education and titles. Considering the fact that archivists traditionally have been educated as historians, it is significant how requested knowledge have been changed, if we take archival science as independent profession. We draw attention on problem of lack of systematic education of archivists as informational professionalists in Bosnia-Herzegovina. Moreover, with regard to tasks of archivists questions of role of archivist to encourage and organize research, as well as scientific-research work of archivists themselves arise.

Tra funzionari e scienziati: il profilo degli archivisti in Bosnia-Erzegovina

ABSTRACT

L'articolo prende in considerazione la questione del ruolo e dei compiti degli archivisti. Attraverso gli ultimi 50 anni, si indicheranno le conoscenze specifiche necessarie per il profilo di archivista in Bosnia-Erzegovina, con una panoramica sui programmi di formazione professionale ed i titoli. Considerando il fatto che gli archivisti sono stati tradizionalmente educati come storici, è significativo come la conoscenza richiesta sia cambiata, se prendiamo la scienza archivistica come professione indipendente. Si richiama l'attenzione sul problema della mancanza di educazione sistematica di archivisti come professionisti dell'informazione in Bosnia-Erzegovina. Inoltre, per quanto riguarda i compiti degli archivisti si presentano questioni inerenti il ruolo dell'archivista nell'incoraggiare ed organizzare la ricerca, così come il lavoro di ricerca scientifica degli stessi archivisti.

Med uradnikom in znanstvenikom: profil arhivista v Bosni in Hercegovini

IZVLEČEK

Avtor v prispevku osvetljuje vprašanje vloge in nalog arhivista. Skozi pregled zadnjih petdeset let, so prikazana specifična znanja, ki so potrebna za pridobitev naziva arhivist. Predstavljeni so programi strokovnega usposabljanja in pridobivanje strokovnih nazivov. Izhajajoč iz dejstva, da so arhivisti tradicionalno po izbrazbi zgodovinarji, se postavlja vprašanje, koliko se je spremenil korpus znanja v novejšem času, če govorimo o arhivistiki, kot samostojni disciplini. Pri tem opozarjamo na probleme pomanjkanja systemskega izobraževanja arhivistov, predvsem v smislu izobraževanja informacijskih strokovnjakov v Bosni in Hercegovini. Prav tako se v okviru nalog arhivista postavlja vprašanje vloge arhivistov pri spodbujanju in organizaciji raziskovanja, kot tudi samega znanstveno raziskovalnega dela arhivistov.

Između činovnika i znanstvenika: profil arhivista u Bosni i Hercegovini

ABSTRAKT

U tekstu se razmatra pitanje uloge i zadataka arhivista. U presjeku kroz posljednjih pola stoljeća, ukazat će se na specifična znanja potrebna za formiranje arhivista u Bosni i Hercegovini, uz osvrt na programe stručnog osposobljavanja i stjecanje stručnih zvanja. Polazeći od činjenice da su arhivisti tradicionalno obrazovani kao historičari, postavljamo pitanje koliko se u korpusu znanja promijenilo u novije vrijeme, ako govorimo o arhivistici kao samostalnoj disciplini. S tim u vezi, ukazuje se na problem nepostojanja sustavnog obrazovanja arhivista, naročito u smislu obrazovanja informacijskih stručnjaka u Bosni i Hercegovini. Također, u pogledu zadataka arhivista postavljaju se pitanja uloge arhivista u poticanju i organizaciji istraživanja, kao i samog znanstveno-istraživačkog rada arhivista.

Prošlo je pola stoljeća otkako je arhivist Kasim Isović objavio tekst „Uloga i zadaci arhivista“¹, u kojem je želio ukazati na „ozbiljnost poziva arhivista i široke mogućnosti u njegovom radu“. Pa iako je taj tekst, u stvari, samo izvod iz referata s godišnje skupštine Društva arhivista Bosne i Hercegovine, u njemu se nalaze i danas aktualne smjernice što bi trebao znati i raditi jedan arhivist.

Arhivist, prema Kasimu Isoviću, načelno treba raditi na obradi arhivske građe. Kako taj posao započinje s upoznavanjem sadržaja dokumenata, arhivist na prvom mjestu treba poznavati *vrijeme i događaje* s kojima se u arhivskoj građi susreće. To je, također, važno i za eventualnu potrebu utvrđivanja autentičnosti dokumenata. Na drugom mjesetu, arhivist treba poznavati *jezik originala* dokumenata, a s tim je u vezi poznavanje *paleografije*, kao treći zahtjev koji se pred arhivista postavlja. Na četvrtom mjestu stoji potreba poznavanja *administracije* iz koje fondovi potječu, što olakšava snalaženje u dokumentima, ali i eventualnu rekonstrukciju razbijenih arhivskih fondova.

Uz navedene zahtjeve, Isović je istaknuo da se izrada obavijesnih pomagala - čime se arhivist prvenstveno bavi - u sebi sadrži elemente znanstvenog rada. Kad je riječ o samim „elementima naučnosti“ u radu arhivista, Isović je na prvom mjestu naveo publiciranje arhivske građe, već tad istaknuvši da je to jedna od osnovnih funkcija arhiva.

Spomenuti tekst Kasima Isovića bio je, koliko znam, prvi u našoj arhivističkoj literaturi u kojem je dotaknuto pitanje što je arhivist i koji su njegovi zadaci. Vrijednost teksta nalazimo u isticanju specifičnih znanja koja arhivist treba posjedovati, ali i unaprijeđivati (*Arhivistika*, pretpostavljamo, u tekstu nije navedena jer se podrazumijeva!). Na samom kraju teksta, Isović je upozorio da bi „činovnički tip arhivskog radnika“ predstavljao kranje uske okvire za razvijanje aktivnosti arhivista. Mi danas ne znamo je li za ovo upozorenje Isović imao konkretnog povoda, na temelju svoje bogate arhivističke prakse, ali upozorenje je svakako aktualno i danas, kao što će bez sumnje biti aktualno i sutra.

Isovićevo vrijeme bilo je vrijeme arhivistike u „sjeni historije“ ili, u malo boljem slučaju, arhivstike kao pomoćne historijske znanosti. Naši arhivisti tradicionalno su stručnu spremu stjecali uglavnom na katedrama za historiju. Ako je na visokim školama arhivistika i bila prisutna, to je prisustvo bilo epizodno, da ne kažemo marginalno, u sklopu nastave pomoćnih historijskih znanosti. I naše strukovno udruženje, ne bi li popravilo svoj položaj u društvu, u jednom trenutku predlagalo je fuziju s društvom historičara.

I sam Kasim Isović pripadao je generaciji naših arhivista koji su diplomirali na odsjeku za historiju, a po obavljenom pripravničkom stažu polagali stručni arhivistički ispit. Ta generacija, a govorimo o kraju pedesetih i početku šezdesetih godina prošlog stoljeća, na stručnom ispitu polagala je historiju, pomoćne historijske znanosti, arhivistiku i strani jezik. Program historije za taj ispit u to vrijeme sadržavao je skoro 80 ispitnih pitanja i literaturu od 16 bibliografskih jedinica, uglavnom knjiga, dok je program iz arhivistike, uključujući arhivsko poslovanje, mikrosnimanje i konzervaciju arhivske građe, imao 17 pitanja i literaturu od dva priručnika i nekoliko članaka iz časopisa *Arhivist*². Rekli bismo da taj odnos najbolje govori o profiliranju arhivista. U sedamdesetim godinama prošlog stoljeća, arhivisti su na stručnom ispitu polagali: Arhivistiku i uredsko poslovanje; Ustav Jugoslavije i Bosne i Hercegovine; Arhivsko zakonodavstvo i Pregled historije naroda i narodnosti Bosne i Hercegovine³. Paradoks u kadrovskoj slici leži, međutim, u tome, što u ukupnom stručnom kadru naših arhiva historičari nisu dominirali, kako bi se to moglo pretpostaviti: Prema jednoj anketi koju je vodio historičar Marko Šunjić, arhivisti koji su obrazovani kao historičari činili su tek oko 25% od ukupno uposlenih u bosanskohercegovačkim arhivima⁴.

Danas se postavlja pitanje koliko je projekcija iz Isovićevoga teksta aktualna, a ako nije, čime je zamijenjena? Treba li, u ime afirmacije arhivistike, napisati novi tekst pod istim naslovom, ili bi naslov takvoga teksta trebao sadržavati pitanje čime smo zaslužili status samostalne discipline? Isovićeve postavke, dakako, podliježu propitivanju. Mogli bismo, na primjer, postaviti pitanje treba li gotičku pa-

1. Kasim Isović, *Uloga i zadaci arhivista*, „Arhivist“, XII(1962), n. 2, pp. 178-189.

2. Arhiv Bosne i Hercegovine (ABH)-Savjet za kulturu (SZK), 0310-899/1958; program stručnog arhivističkog ispita.

3. Samoupravni sporazum o stručnim zvanjima u arhivskoj službi SRBiH; „Sl. list SRBiH“ 13/1975.

4. ABH 010-50/1988. Posebno pitanje je općenito brojnost kadra u našoj arhivskoj službi, koja je 1991. iskazala potrebu za 148 novih uposlenika (*Standardi i normativi za arhivsku djelatnost BiH*, ur. Vladimir JERIĆ, Sarajevo 1991, 109). Umjesto toga, za vrijeme rata došlo je samo do smanjenja broja kadrova, što do danas svakako nije sanirano.

leografiju poznavati arhivist koji se ne susreće s dokumentima iz austrougarskoga razdoblja? (Arhivist koji će gotičku paleografiju svladati - u pravilu kao samouk - i bez dobrog znanja njemačkog jezika lakše će prolaziti kroz dokumente austrougarskoga perioda negoli kroz dokumente između dva svjetska rata, na maternjem mu jeziku, uslijed bolje administracije, ali i puke urednosti rukopisa!). S druge strane, propitivanju bi mogao podlijegati i suvremeni, aktualni model profiliranja arhivista: Na primjer, što se krije iza sintagme *arhivistička informatika*, po kojoj nosi naziv cijeli predmet na stručnom arhivističkom ispitu? U svakom slučaju, arhivist i danas svakako treba poznavati vrijeme i događaje iz dokumenata, dok će ga praksa u arhivu neprijeporno obogatiti poznavanjem administracije koja je zapise stvorila⁵.

Kad je govorio o neovisnosti arhivske profesije, Theo Thomassen govorio je o profesiji koja okuplja profesionalce, a koja nadzire ulazak u profesiju nametanjem relevantnih pravila, formuliranih u smislu kompetencija za datu znanstvenu disciplinu⁶. Uzimajući stručni arhivistički ispit kao „ulaznicu“ u profesiju, pregledom devet propisa koji su na snazi u Bosni i Hercegovini⁷, može se utvrditi da su programima za zvanje arhivist, zajednička svega tri predmeta, i to:

- Arhivistika;
- Arhivsko zakonodavstvo i
- Arhivistička informatika (u jednom propisu, po našem mišljenju, prikladnije nazvano Arhivi i informacijske tehnologije).

U osam propisa sadržan je predmet Kancelarijsko poslovanje (u jednom propisu zajedno s Upravnim postupkom). U sedam propisa predviđeno je polaganje stranog jezika; u pet programa javlja se predmet Historijski razvoj arhivistike; u tri programa su predmeti Ustavno uređenje Bosne i Hercegovine (tj. Osnove ustavnog uređenja), odnosno Historija Bosne i Hercegovine⁸, a u jednom programu propisani su Pomoćne historijske znanosti; Sistem državne uprave i lokalne samouprave, te znanja iz oblasti konzervacije i restauracije, reprografije, mikrografije i zaštite audiovizualne i filmske građe.

Na ovom mjestu nećemo se baviti detaljnije ispitnim programima, jer bi to zahtijevalo svakako potrebnu analizu propisane literature i strukture ispitnih pitanja, što je tema za sebe. Ipak, postavlja se nekoliko pitanja. Na prvom mjestu, mora se uočiti da kandidati koji nemaju Historijski razvoj arhivistike - po našem mišljenju svakako veoma bitan predmet - imaju predmet Ustavno uređenje. U praksi, kandidati su mahom ovog ispita oslobođeni, jer su isti bili dužni polagati u okviru stručnog upravnog ispita, koji polažu svi koji se natječu za radno mjesto u državnim i javnim ustanovama. Jednako tako, kandidati su u pravilu oslobođeni polaganja kancelarijskog poslovanja, koje je važno za posao u arhivu, ako su isto položili u sklopu nekog drugog ispita. Praksa također pokazuje da postoji mogućnost oslobađanja od polaganja stranog jezika za buduće arhiviste koji su strani jezik polagali u redovnoj nastavi na fakultetu. Većina kandidata, i kad polaže, u pravilu polaže engleski jezik, što svakako nije jezik potreban arhivistu za rad na arhivskoj građi.

Svojedobno je grupa američkih historičara i arhivista u Sjedinjenim američkim državama razmatrala problematiku obrazovanja historičara i arhivista, promatrajući na jednoj strani ulogu historije u edukaciji arhivista, a na drugoj strani ulogu arhivskih studija za pripremu budućih historičara. Glavne kategorije arhivističkoga znanja, kao što su znanje o institucijama koje stvaraju dokumente ili znanje o korištenju dokumenata, imaju, kako autori ističu, jasne historijske dimenzije. Pored toga, arhivisti neke od svojih vještina duguju historijskoj metodi, kao što su vještine identificiranja relevantnih izvora, njihovog vrednovanja i postavljanja u historijski kontekst⁹. Na pitanje koju vrstu historije arhivist

5. Na svu sreću, kod nas zahvaljujući i smjeni generacija - sporoj, ali izvjesnoj - prošlo je vrijeme kad je svaki novi arhivist mogao dobiti epitet i *informatičar*, samo zato što zna upaliti kompjuter.

6. Theo THOMASSEN, *Archivists Between Knowledge and Power - On the independence and autonomy of archival science and the archival profession*; „Arhivski vjesnik“, 40(1999), pp. 149-167.

7. Propisi su objavljeni u *Zbirka arhivskih propisa Bosne i Hercegovine 1947.-2007.*, priredile Amira Šehović - Džemila Ćekić, Sarajevo 2009, pp. 247 i d. O stručnom arhivističkom ispitu u Republici Srpskoj usp. Верица М. СТОШИЋ: *Стручни архивски испити и стручна архивска звања у Републици Српској*, „Гласник Удружења архивских радника Републике Српске“, година IV, број IV, Бања Лука 2012, pp. 23-26.

8. U Samoupravnom sporazumu iz 1975. godine, predmet se zvao Pregled historije naroda i narodnosti Bosne i Hercegovine. Na području Republike Srpske polaže se Istorija naroda Bosne i Hercegovine od 1875. godine.

9. F. Gerald HAM - Frank BOLES - Gregory S. HUNTER - James M. O'TOOLE, *Is the Past Still Prologue?: History and Archival Education* : Historians and Archivists: Educating the Next Generation. A publication of the Joint Committee on

treba znati, autori odgovaraju da su to znanja koja opisuju kao *repository specific*, odnosno znanja o pojedinim organizacijama i temama na koje se arhivski fondovi i zbirke odnose, a to su znanja koja se uglavnom stječu u praksi i u velikoj mjeri razvijaju kroz dijalog sa samim arhivskim dokumentima¹⁰. Autori su uočili promjenu u arhivskom obrazovanju u odnosu na historiju, naročito zbog definiranja arhivske profesije različitom od historije i bibliotekarstva¹¹. Zahvaljujući toj promjeni, *historijski training* koncem osamdesetih godina u Americi je od nečega što je bilo *essential*, prešao u *also helpful*¹². Zaključak studije bio je da, iako se link između historije i arhiva mijenjao kroz vrijeme, važni aspekti arhivske profesije moraju se upoznati kroz historijske studije, što ne znači da arhivistička edukacija mora nužno ostati unutar odsjeka za historiju.

Za nas je ova studija važna i zbog jednog drugog, i danas aktualnog pitanja, a to je da historijsko znanje arhivistima omogućuje širu viziju mogućih istraživanja. Arhivist koji posjeduje takvu viziju može imati aktivnu ulogu u pokretanju istraživanja, odnosno može definirati teme koje nisu istraživane, a za koje postoji relevantna dokumentacija¹³. Međutim, kad autori kažu: „historians can assist archivists by providing a researcher’s perspective“¹⁴, to je zapravo zabrinjavajuće, jer se postavlja pitanje zar arhivisti ne bi trebali takvu perspektivu već imati? „Da li arhivisti“, pita Saša Madacki propitujući Etički kodeks arhivista „podstiču korištenje građe ili pasivno čekaju korisnika“¹⁵. Neposjedovanje istraživačke perspektive i pasivno čekanje korisnika, u stvari, nisu ništa drugo do onaj činovnički tip arhivista, kojega se Kasim Isović pribojavao pred čitavih pola stoljeća.

Zanimljiva rasprava, premda po sebi svojevrsan *incident*, odvila se na stranicama *Građa Arhiva Bosne i Hercegovine*, kad je Mario Hibert propitao informacijske znanosti s postmodernističkoga aspekta, vjerojatno najprovokativnijoj, a svakako pionirskoj raspravi takve vrste u nas. Aktualizacije postmodernih teorija na informacijsku znanost u diskursu o arhivima, bibliotekama i muzejima, po Hibertu uopće nema „među pripadnicima zajednice koja se trendovski, samodopadljivo naziva - informacijskim stručnjacima“¹⁶. Naši informacijski stručnjaci su, prema istom autoru, svoje usluge uspjeli pomaknuti „tek sa stereotipnih pozicija potcjenjivanja korisnika (kao onih koji unose nered u savršeno organizirani red fondova, kolekcija i zbirki) ka orijentiranju mišljenja kojim se podržava komercijalizacija digitalnih usluga, te se promoviranje vještine kulturnog menadžmenta, pojavljuju kao najvrijedniji izrazi pomaka - hvatanja koraka s vremenom“. Nekadašnje strahopoštovanje danas se prometnulo u „samodopadno reklamiranje usluga“, gdje se informacija nudi kao roba, odnosno građa se može upotrebljavati „tek kada se za pristup znanju plati tržišno-politička cijena“¹⁷. Za Hiberta je komercijalizacija javnog prostora stara priča, koja u našem prostoru dobija specifičnu težinu u vrijeme kad se pri zatvaranju nekih kulturnih ustanova, kao jedan od glavnih uzroka katastrofalnog stanja, to jest propadanja, navodi upravo nesposobnost menadžmenta, koji se nije otvorio tržišnim vrijednostima i *marketingu*. Međutim, u našem prostoru na Hibertov tekst pojavila se samo jedna reakcija, Saše Madackoga, koji je dao svoje mišljenje o tome zašto postmodernog promišljanja nema: „Bibliotekari, arhivisti i kustosi su decenijama bili zatvoreni u zanatski, a ne znanstveni prostor. Oduvijek se insistiralo na zanatskom aspektu koji nije uključivao zapitanost nad akcijom“¹⁸. Zatvorenost u *zanatski prostor*, u kontekstu zapitanosti nad ulogom arhivista je ohrabrujuća utoliko što daje nadu da imamo barem *zanatski tip* arhivista, naspram onog *činovničkog*, kojeg se pribojavao Kasim Isović, kao zloguki prorok.

Historians and Archivists of the American Historical Association, Organization of American Historians, Society of American Archivists, 1993., p. 15.

10. Ibid., p. 19.

11. Ibid, p. 7.

12. Ibid, p. 8.

13. Ibid, p. 20.

14. Historians and Archivists: Educating the Next Generation. A publication of the Joint Committee on Historians and Archivists of the American Historical Association, Organization of American Historians, Society of American Archivists, 1993., p. 42.

15. Saša MADACKI, *Arhivski strah od posjedovanja i gubitka u Katelaarovoj dihotomiji: Obi-Wan Kenobi versus Madam Jocasta Nu*, „Građa Arhiva Bosne i Hercegovine“, 2009, n. 1, p. 118.

16. Mario HIBERT, *Informacijska znanost u tranziciji*, „Građa Arhiva Bosne i Hercegovine“, 2011, n. 3, p. 22.

17. Mario HIBERT: *Informacijska znanost u tranziciji*, „Građa Arhiva Bosne i Hercegovine“, 2011, n. 3, p. 32.

18. Saša MADACKI, *Hibertova teihoskopija informacijskih znanosti u tranziciji*, „Građa Arhiva Bosne i Hercegovine“, 2010, n. 2, p. 60.

Ozbiljniji problem, uočen u Hibertovoj raspravi, jest ono što autor naziva *nemogućom misijom*. Naime, kad ističe da bi misija arhivista, bibliotekara i muzeologa primarno trebala služiti zajednici koja želi stjecati znanje i ostvarivati slobodan pristup informacijama, Hibert kaže da ulazimo u nemoguću misiju, budući da sustavno obrazovanje formalno ne postoji: „bibliotekarstvo se vjerovatno još jedino u našoj zemlji izučava uz komparativnu književnost, arhivistika se tretira kao pomoćna historijska nauka, baš kao što se i muzeologija izučava na Odsjeku za historiju umjetnosti“¹⁹. Još neposredno poslije rata 1992.-1995., u izvještaju o stanju arhivske službe u Bosni i Hercegovini, George MacKenzie naveo je da su poteškoće u novačenju novih kadrova manje zbog malih primanja, koliko zbog nesigurne perspektive i slabih mogućnosti usavršavanja²⁰. Kako navodi Saša Madacki, „izgovorenom činjenicom da ste arhivist najčešće vas okolina posmatra kao prašnjavog manje vrijednog administrativnog radnika koji radi taj posao jer nije mogao naći drugi, ili vas blagonaklono pogledaju zavideći vam što radite nestresan posao s pjesmom na usnama. Između te dvije krajnosti počiva arhivist koji svojim (ne) činjenjem može mijenjati tokove istorije kreirajući na taj način potpuno drugačiju budućnost“²¹.

Dobro i stalno usavršavanje svakako su put za početak rušenja predrasuda uslijed nepoznavanja. Konačni udarac predrasudama mogu zadati samo rezultati, temeljeni na znanstveno-istraživačkom radu arhivista. Kako smo vidjeli, naši stari arhivisti su najviše elemenata znanstvenosti u radu arhivista vidjeli u publiciranju izvora, a u to vrijeme bili su suočeni s otporima da se arhivi tom djelatnošću uopće bave, što svakako svjedoči o predrasudama prema ovom pozivu²². Znanstveno-istraživački rad, međutim, mora biti planski i kontinuiran, što će reći da ovisi o pravim arhivističkim kadrovima i vremenu koje im se ostavlja za taj rad.

IZVORI

ABH - Arhiv Bosne i Hercegovine

SZK - Savjet za kulturu NRBiH

19. Mario HIBERT, *Informacijska znanost u tranziciji*, „Građa Arhiva Bosne i Hercegovine“, 2011, n. 3, p. 34. Koliko znamo, na samo jednom fakultetu u Bosni i Hercegovini postoji odsjek za informacijske znanosti (s predavačima uglavnom iz inozemstva), ali tu svakako imamo slučaj da potencijalni arhivist za vrijeme svoga studija ni ne kroči u arhiv. Autor ovog priloga imao je priliku studirati na Odsjeku za informacijske znanosti u Zagrebu, gdje je nastava grupi arhivistike bila organizirana u samom arhivu (Hrvatskom državnom arhivu). Bila su to svakako izvanredna iskustva za budući rad u arhivskoj ustanovi. Stečena iskustva, autor je kasnije pokušao primijeniti u praksi. U jednoj školskoj godini, kad je imao priliku držati nastavu arhivistike i arhivske prakse, studenti su dolazili u arhiv. Tu su im pokazane prakse rada u arhivu i održavane vježbe na način da studenti pokušaju obraditi arhivske dokumente. Samo su tako studenti doista shvatili temeljne termine, kao što su fond ili inventar. Na kraju su studenti za zadatak imali napisati kratak sastav o svom radu u arhivu. To što je jedan od najboljih studenata te generacije napisao kako sebe u budućnosti ne vidi u arhivu, ne uzimamo kao bitan pokazatelj. I bez toga, petnaestak sati nastave u arhivu nije polazište za moguće novačenje novih kadrova. Ovaj vid nastave ionako je obavljan isključivo zahvaljujući nastavnikovoj inicijativi i susretljivosti menadžmenta arhivske ustanove.

20. „A number of the archive directors pointed out that one of the reasons staff losses have not been made up is the difficulty of recruiting and retaining staff, especially younger ones. This is not only because of low salaries, but because there is little apparent future in archives and no training opportunities exist“: General Assessment of the Situation of Archives in Bosnia and Herzegovina. Report by George MACKENZIE, <http://www.arhiv.hr/hr/drugi-arhivi/fs-ovi/organizacija.htm> (07.06.2002.). Ostaje posebno pitanje što je arhiv često korisna prolazna stanica za određen broj visokoobrazovanih, koji svoju karijeru ne vide u arhivu, nego u arhivu rade dok ne iskrasne bolja prilika, koja nije samo, na primjer, na katedri ili u kakvoj međunarodnoj organizaciji, nego i u politici.

21. Saša MADACKI: *Arhivski strah od posjedovanja i gubitka u Katelaarovoj dihotomiji: Obi-Wan Kenobi versus Madam Jocasta Nu*, „Građa Arhiva Bosne i Hercegovine“, 2009, n. 1, p. 113. Interesantna je, bez sumnje, anegdota iz jednog dokumentarnog filma koji se, između ostalog, bavio jednim visokopozicioniranim političarem iz Bosne i Hercegovine, koji se u to vrijeme nalazio u pritvoru haaškog tribunala. Roditelji tog političara svjedoče kako su sina na početku karijere, kad je postavljen na rad „u arhivi“ - tješili i hrabрили, neka ne klone duhom i ne posustaje, jer je dobro da ima bilo kakav posao (Što će reći: makar i „u arhivi“!). Zbilja, političar je poslije strelovito uznapredovao, samo što je karijeru završio osudom na 20 godina robije za ratne zločine.

22. Kasim ISOVIĆ, *Izvještaj sekretara o radu Društva arhivista Bosne i Hercegovine od Šeste do Sedme godišnje skupštine čitan na Godišnjoj skupštini u Banjoj Luci, 5. X 1960*; „Glasnik arhiva i Društva arhivskih radnika“, I, 1960, p. 369. O istome otporu Isović piše i u *Uloga i zadaci arhivista*, p. 179.

LITERATURA

F. Gerald HAM - Frank BOLES - Gregory S. HUNTER - James M. O'TOOLE, *Is the Past Still Prologue?: History and Archival Education* : Historians and Archivists: Educating the Next Generation. A publication of the Joint Committee on Historians and Archivists of the American Historical Association, Organization of American Historians, Society of American Archivists, 1993.

Mario HIBERT, *Informacijska znanost u tranziciji*, „Građa Arhiva Bosne i Hercegovine“, 2011, n. 3, pp. 21-37.

Kasim ISOVIĆ, *Izveštaj sekretara o radu Društva arhivista Bosne i Hercegovine od Šeste do Sedme godišnje skupštine čitan na Godišnjoj skupštini u Banjoj Luci, 5. X 1960*: „Glasnik arhiva i Društva arhivskih radnika BiH“, I, 1960, pp. 361-371

Kasim ISOVIĆ, *Uloga i zadaci arhivista*, „Arhivist“, XII(1962), n. 2, pp. 178-189.

George MACKENZIE, *General Assessment of the Situation of Archives in Bosnia and Herzegovina*; <http://www.arhiv.hr/hr/drugi-arhivi/fs-ovi/organizacija.htm> (07.06.2002.)

Saša MADACKI, *Arhivski strah od posjedovanja i gubitka u Katelaarovoj dihotomiji: Obi-Wan Kenobi versus Madam Jocasta Nu*, „Građa Arhiva Bosne i Hercegovine“, 2009, n. 1, pp. 113-121.

Saša MADACKI, *Hibertova teihoskopija informacijskih znanosti u tranziciji*, „Građa Arhiva Bosne i Hercegovine“, 2010, n. 2, pp. 59-63.

Samoupravni sporazum o stručnim zvanjima u arhivskoj službi SRBiH; „Sl. list SRBiH“ 13/1975.

Standardi i normativi za arhivsku djelatnost BiH, ur. Vladimir JERIĆ, Sarajevo 1991.

Верица М. Стошић, *Стручни архивски испити и стручна архивска знања у Републици Српској*, „Гласник Удружења архивских радника Републике Српске“, година IV, број IV, Бања Лука 2012, 23-26.

Theo THOMASSEN, *Archivists Between Knowledge and Power - On the independence and autonomy of archival science and the archival profession*; „Arhivski vjesnik“, 40(1999), pp. 149-167.

Zbirka arhivskih propisa Bosne i Hercegovine 1947.-2007., priredile Amira Šehović - Džemila Čekić, Sarajevo 2009.

SUMMARY

Fifty years ago, archivist Kasim Iović published an article drawing attention on tasks and role of archivists, and specific knowledge that should be improve. Author emphasized that archivists should not be just officers, because their work contains a lot of scientific aspects. Through the programmes for professional education in last half of century and actual programmes, we try to examine knowledge and skills required for archivists in Bosnia-Herzegovina. Archivists in Bosnia-Herzegovina traditionally were educated as historians, because archival science existed on universities just in shadow of auxilliary historical sciences. If we consider archival science as independent profession, we are facing the question what has been changed in corp of knowledge. The main problem is absence of systematic education of archivists. With that kind of education, need for continuous encourage and organization of research, as well as scientific research of archivists themselves.

Submitting date: 25.03.2013

Acceptance date: 24.04.2013